

הלל בבלי — האדם ויצירתו

מאת אברהם הולץ

משרכת "ניב" מתייחדת עם זכרו של הלל בבלי בפירסום מאמר מקיף של תגמילו וממשיך דרכו של המשורר המנוח. (העורך)

א

"בעולם זר וקר וריק נתלבט כל הימים רצוצי גו וסמאי נפש אובדים ונדחים".

וואס יש איזו מגמה לשירה הריהי לגלות את עולם החוויות של האדם, עולם הרגש והדימיון. כן רשם פרופ' בבלי באחת ממסותיו החשובות "שירה וחינוך". דבריו אלה נכונים לגבי כל משורר ומתאמתים שבעתיים ביצירותיו שלו. בבלי עירה את העולם הפנימי שלו ושל האדם המודרני כאחד, והגשים את הגותו וחזון דורו־דורנו.

רגשי הזר והנווד הם ביטויי נפשו והירהורי לב הדור. כאדם הנמעך במערבולת עולם מתמוטט, נמצא בבלי יחיד ומבודד בתבל, מנותק ממכירתו, נידח מפתחי ביתו עם ברוכי־הלב, ומושלך מרחם. משוטט הוא ערירי תחת שמיים נוכריים עלי אדמה מחרידה, בבקשו מעון סתר מוצק שבו יתייחד עם נפשו ובו יטמין את סודות עולמו. עוד בראשית צעדיו הסיפורתיים נתגלה ונתבלט הקו המיוחד את שירתו.

"שמי נכר ממעל, בני עם זר מסביב

ועולים השערים וחתומים הלבבות..."

צעיר־לימים אבל מושרש במסורת־אבות, עוזב הוא את ביתו ללכת אל אשר תלווהו רוחו; אבל אל כל אשר יילך נאלמים המרחקים ונדמו הקולות. התלבט המשורר עם רוחו ולא פעם כמעט ובא לידי יאוש בחפשו מנוחה ושלווה בנדודיו על פני ארץ מתנכרת. מאירופה לארצות־הברית נעו רגליו, אבל נשמתו לא נגאלה. דומה הוא ליהודי הנווד, התועה ממקום למקום ושב לאשר יצא. בת־שירתו שליוותה אותו הייתה לו לאחות בשעות צער, בבורחו מפניות־חמד ומכפרי־מנוחות. רגש הזרות והעקירות ריפרף תמיד בחזונו של בבלי. וצערו של המשורר ערב ומעיק כאחד, כי הוא הוא הכאב של שב־לב הניצב מול "שמיים זועפים ועגומים", שלא ריחמו עליו והביטו עליו בחרון ופרשו

עליו, עלם רגיש וחרד, את צל מעטה אכלם. הרוח הזאת של ערירות ותהייה פיעמה בכל שיריו ונסוכה על כל שורותיו, הוא, בן עם הנביאים והחזוים, בהימצאו בחצרות אל נכר (באוניברסיטה קתולית בבופלו, בה קיבל את התואר ב.א.) ניכוח בשאלת המציאות האכזרית, אותה הלביש בלשון היגון הלאומית ובמחאת־לבו הכבושה:

"איך תשיר שיר קודש בחצרות אל נכר, בן חזוים ונביאים?" למרות כל פיתויי העולם וכבליו המשתיקים את סערות רוחו והמקימים נגדו דמויות מתוקות ומראות גנים וכרים מקסימים, עוד ליהטה בקרבו תורת עמו כשלהבת קדושה, ולא יכלו לו הרעמים התקיפים של יצר החיים ואף לא נתפרדה החבילה בפני חמדת המראות של הנוף האמריקאי המבושם

"כי לא חרב מעייני ואלי וגואלי לא כחש בי עוד".

... "מטמאת עברי שוב יצהיר הקדשו

עולמי ברוך שדי שטוף זהר וסוד".

פיכו בחשכת המציאות מעיינות הטוהר ואורות הזיכרון האירו עולם רחוק רווי אגדה שנתנו לו עוז ויתרון רוח להמשיך בנדודיו עלי קרקע רעועה שמתחת רגליו. ואף לאחר שנים רבות של שאיפה כמוסה לאחדות בין עולם האצילות של שירתו והעולם הממשי הזורח ומרפרף לפניו עוד לבו קודר בו, ושוב הוא מופיע כאדם מדוכדך, רדוף, ונגוע אשר

"... בדד אנוע/אתלבט בנתיבות כרך

הכל פלאי ותמוה/ואני פה גר ונדח".

נרתע בבלי בפני התבהמותו של האדם בגלותו המרווה מראות עמומים ואיומים, כי ירא היה פן יחדרו אותן זוועות דרך ציגורות עקלקלים ויבהילו את רוך מבטו ושום תיעלם ממנו אישיותו שהייתה מוצפת זוהר ועשירת יופי, ותטושטש דמותו האצילה. מכאן הבחילה כלפי ארצות הנכר שעלתה על לבו מראשית הופעתו כמשורר. מתגושש בקרב פנימי ונצחי עם היקום המחר והזר כדי לשמור על טהרתו ועל שלימותו שעטרתו.

ב

"השירה אינה איפוא בריחה מן המציאות

אלא הכרה יותר מלאה יותר כוללת של

המציאות".

ועד שהוא עמד והתחמק והתנכר באמצו לרוחו את המתנות ששיגרה לו אמור־ורגתו — ארץ־מגוריו — מצא מבין בניה אחים ואחיות לרוחו. את צערו ועלבוננו ואת המידות והסגולות שהיו קדושות לו מצא בבלי בדמויות שאיתן הזדהה ואת קולן רשם בבלדות צלולות וברורות המתפרשות מאליהן, מבין הינקים האמריקאיים דלה המשורר גיבורים שבחיהם, בהלך־רוחם ובמעשיהם חושפים הם את לבו. בבלי הקדיש דפים מרובים לגיבורי־הנפש האלה, ועטר אותם בהוד וביופי והפקיד בידיהם את המפתחות להכרת העולם האמיתי שלו, ובפיהם מילא קולות־פלאים שהשכיחו את החיים הקודרים והמסואבים, המשורר נמשך אחר תמימותם, פשטותם, עוז־רוחם וגובה־לבם. אותם תאומי־רוח לנפשו השירית צייר בבלי על בד רחב באריכות ובחן, כי התקרב אליהם מתוך אהבה ראשונית. ברגשנות רבה ובשימחה של אדם המוצא לו חבר נאמן, נתלהב בבלי, כי בהם ועל ידיהם ביקש לשקף את ההווייה הרוחנית שהייתה טמונה בו. לשונו נעשתה עממית, פשטנית והייתה מחובלת בפיתגמי־עם מקובלים ובניבי הלשון ההמונית. נטה בבלי לחקות דרכי ההבעה,

שלום ספרבר

למקלט מעט

יצאו מבתי סהר

עירוניים

לרוץ החוצה

לן הקטן

למקלט מעט

באמצע העיר

לאויר

ופה נשיג מה שנישיג

ונם זה יהיה טוב

כלבים פראיים

יבואו אחרי

ברוצי לן

לדשא ועצים

למקלט מעט

יכרחו מלולאת הבטחון

משלשלות הבית

מפחיות אכל מוכן

מבשר סוסים

ממלא ויטמינים

"ארץ מולדת" משתמעת אצל בבלי בכל שיריו בשני מובנים — הארץ בה נולד ובה גדל; אבל בראש וראשונה הוא מתכוון לארץ ישראל — מולדתו שפילסה את דרכו בחיים. אל ארץ חלומותיו היה סר לעתות-מצוא כשהיה אנוס להפיג את צער הבדידות וצער הזרות. הארץ — בחינת אהבה כפולה; אהבה לעולם הישן, הצפון בעומקי סלעיה והרריה של הארץ, ואהבה לעולם החדש, שהלך והתחדש. עמוק עמוק הייתה ארץ מולדת זאת חרותה בלבו, ותמיד הוא הלך על גבול שני העולמות. כשהיה עובר למקום פלוני בגולה היה רגיל לחזור מתוך המיית לבו הכבושה לעולמו השני הקדוש והנעלה יותר. ידיו ורגליו היו תקועות בנכר בשעה שרוחו ונפשו שטו בעולם האמת — בעולם שכולו תכלת, וכן בהיותו בגלאזגו שבסקוטלנד רכש לבו תוגה סקוטלנדית אבל גם בי יהומו חלילים/יגון ארצי ודמות האור של בת היקר. וירא הוא פעם בהיותו בשייט בבריקה כי "כבר שכחנו אף את הדח/של שפת עם ולשון מולדת".

ראויים דבריו על שמעון גינצבורג להישמע כאן, כי כוחם יפה לגביו. "אמריקה הייתה זרה לגינצבורג עד אחרית ימיו... נחמה אחת לו בגלותו: מעל ראש מגדלי-החלום הוא צופה ורואה את ארץ ישראל המתנערת בתפארת הפריחה שלה — בזהר שבתון".

זכותו, שעליה הודה בשיריו, עמדה לו למשוררנו שעלה פעמים מיספר לארץ, והתנחם והתנער מטימטום הלב הגלותי ונהנה מהגנוז בארץ וקיבל מזווה ושכינתה, והתעלה עד נסיעתו הבאה. בבלי קינא בכל רגב ושש לקראת כל עץ פורח וסלע דומם עד שהתפרץ בגיל כאדם המתרענן והניצב נוכח חזונו החיים ברטט של התרוממות מתעמקת

"עוד רגע ואהיה לסלע גם אני/ לגבעול או שיח, לעץ או להר/

כי אהנו הייתה קשובה ומאומנת לקלוט כל שינוי דק שבדקים ועינו הייתה חדה לשרטט את כל מראות הנוף הנחמדים יחד עם חזונויותיהם ואמריהם של חבריו הנערצים.

הראשונה במעלה היא מיסס וודס, שדרה במישכנה הצנוע בהרי הקטסקילס ומסתפקת בטבע הרב-גוני ובספר-הספרים. פיקוזית היא בתפישה ומחוכמים הם דבריה, ומעליהם תרחף נפשו של המשורר במערומיה:

"... אל חנון ומטיב הוא פקד באהבה כל בשר

ויחן אותנו בספר בו גלה גלה רצונו לברואו.

קראוהו ותראו כי דבר אל ורוחו ימלאו גם אתכם".

התנ"ך, ספר-הספרים לעם ישראל שלא פסק מימינו של המשורר אף ברגעיו האחרונים, הוא הספר שקירב את הלבבות שצמאו להתגלות האל וזיוו והדרו שבעולם. שניהם, מיסס וודס והמשורר, חדרו למצוא את האמונה הצרופה ומצאוה "רק פה... בדפי הספר הזה ובהרים". בספר-הספרים שירשה מאביה, הוא "ספרי האהוב, הוא יורכם את עינכם לא תרא ויבינכם להרגיש את רוחי ולגלות האשר בארץ".

בין פשוטי-עם, שכרעו תחת עול החיים וחיידתם, למד בבלי להכיר את אמיצי-הרוח שתפסו את המאור האלוהי השופע בעולם, הם שהבחינו בין עיקר ותפל ופתרו במידת-מה את שאלות הנצח. דן אוברין, מלך היחסים, טיפוס שהיה מצוי במדרכות ניו-יורק, נתפש כהוגה דעות הראויות לתשומת לבו של המאזין, כי הבין יפה ש"לשון אדם אחת, שונה רק הניגון", ושהוא עצמו תפקיד רב-ערך לו להיות

"כל אשר יראתם — היות אתם

אני חייכם אשלים עלי אדמות".

והלא הוא תפקיד המשורר להשלים את חיי האדם עלי אדמות, להבהירם ולהעמיקם. וגם איש-המעלית, העולה ויורד פעמים אין-מיספר ביום, פילוסוף בזעיר-אנפין, הינו, הסבור ש"יש רק אמת אחת: חוכמת אדם!" ודומה המשורר הניתק מארצו וחולם כל שנותיו על מולדתו לדמותו של מייק, סבל אירי העובד בגמל, שהיפר את נדרו ולא חזר למולדתו, את רחבות הלב, עזות הביטוי, ו"שרשיות מוצקה שאינה סובלת התחכמות והתנאות והטיית-האמת" שהניעו את בוני ארץ ישראל גילה בבלי בין המורמונים, חלוצי אמריקה שבנו את "ציון החדשה". לא זוה ארץ ישראל מדימונו הער ואף בעומדו בסלט לייק סיטי

"עולם רב בבואות רחף בדמיוני: מחזות גולים, פליטי

פרעות, צופי עתיד/דור חלוצים, כובשי מדבר, בוני ערים,

משכן ובית מקדש וארץ נגאלה".

כפי שמעידות מסותיו בחלק השני של רוחות נפגשות המוקדש לסיפרות הכללית נישבה בבלי גם על-ידי קנייניהם התרבותיים והסיפורתיים של מיטב הסופרים בסיפרות האנגלית והאמריקאית. סופרים כשכספיר, ייטס, רובינסון, פרוסט ועוד קנו את לבו והרחיבו את אופקו העיוני והיפרו את מקורות ההשראה המקוריים שלו בתרבות העולמית.

ג

"אך נצח יפעם ויחי בי עולמים

שיר ארץ מולדת, שיר אלהי אבי".

בשורות אלו מסיים בבלי עוד בשנת תרע"ב את שירו "בנכר" המוקדש

לאביו, הרב זלמן דוב ראשגולין, ובהן הקליט את מהותה הפנימית של שירתו.

עולם במשחק אהבה" אין לתאר את מידת הלהט והמאור שבהם, כי בהם הוסר הערפל וסרה הקדרות. אבל ידוע ידעו המשורר ואהובתו שמישחק הוא וכל מי שחק בא הוא לתומו. וכל אהבה — אכזבה בצידה, כי אחרי ההתרוממות לעילה ולעילה, השקיעה לגיא הדראון המציאותי מדכאת והורסת. האהבה מכניסה טוהר ורעננות לחיי האדם ומפרה אותם, אבל אין בכוחה לחסנם מן האורח המקובל והגדוש בכאב והפקרות. אין לאדם אלא לנוס בעתות רצון ולבקש תמיד את המקום הנסתר אשר "אין בו עצב ואין דמעה, צל, וענן/רק אור חור דק ודמי יטהר".

האהבה הריאלית הגלויה עולה מתוך השירים המוקדשים ל"הלן" ולרחלה. המשורר ניצב לפתור את חידת חייו. בהיותו קרובות אליו מושלך הוא מול עצם עצמותו, עצם שמציתה בו אש, עצם שבה "שרשי נפשו מצאו קרקעים", שמילאו את נפשו אין חדש. בהיות רחלה איתו כל נבכי עולמו ייחשפו, כל ימיו אבודים וחיייו בשתיקתם המגלה מתאמצים ומתגברים. לבטי נפשו הרגילים שטיפטפו תמיד דאבון ודאגה נשתקעו ונתבטלו בשדות השלווה שבהם יצאו שניהם "צמודים כשני נטעי-ברכה" וכמעט וגדם קול העולם הדוקר "בתכלת, בירק תבל מטהרת/ושנינו גדלים במלכות מלבבת".

בבלי ניגש לבנו הנולד לו כאל פלא הפלאים, ככוח בקדוש הקדושים, כי בו הרגיש את התחדשות חייו. "חיי שוב מתחילים בזהר פני ילדי/בטהר תכלת של עיניו העמוקות". בהן המין האנושי בכלל ונפש האב תולים את תיקונם. מחונן הוא התינוק בכוח עיניו הנוגות לחלום חלומות ולהבעיר את שלהבת הקיום מחדש, כי חוט האהבה משוך בהן וטהורות הן בלי העצבות הרועפת על פני היקום והאדם המבורג.

"בעיני פלא צעירות, רעננות/אראה בהתחדש ההוויה עליו

ואכונן את צעדי מתון-מתון/עם עוללי לקראת מחר".

בעליות נתחדש עולמו, כי בנו מילא את חייו אור ויופי בקולו הן והעדין. שימחת החיים הוחרה לו לאחר שנות התבודדות ועקרות. ממנגינתו הורמה התנוגה. שוב ביקש לחיות, להעמיק ראות "מבעד לאדי רמיה וענני תווה הוד האדם, תמת תבל".

ה

"יש שהמשורר הוא התווה על סוד התחייה, הנלחם בכוחות נשגבים וחותר אל הערפל אשר שם האלהים..."

כוח טמיר ואכזר מבהיל ומבהיר הוא המוות. אין האדם תופש את עצם מהותו של הגורל אבל את חרבו המתהפכת עליו מרגיש המשורר תמיד. ישותו משתוחתת ומתבטלת בפני הגורל כי אימת המוות מוסיפה וגורעת. מוסיפה היא זהירות והססנות, התעמקות והתבוננות, להתלהבות הקמאית והסוערת, ומאידך, מרסנת היא את היצירה המקורית, את השאיפה לתקן ולשפר. אין משורר, בכל זאת, שיסיח את דעתו מן ההתנוונות המשתקפת בגילגוליה המגוונים של המציאות. המשורר חדי-העין נבון ותווה על חידת המניע הנלחם, ומתלבט עם הגורל הסמוי. הרוח היוצרת שבמשורר, הדוחפת אותו למראות פלאים, כביכול, מתקוממת נגד המוות, מתמרדת נגדו ומבקשת להכניעו לנצח. מרים וכבדים הם הקרבות אבל הנאבק עם המוות ויוצא בגפו מצליח לשווא ממסתורי החיים אף לחייו הפשוטים. הכל גזור, אבל ביד המשורר לחשוף מבעד הענן ולהתעלות מעל המוות, אם אף לרגע ואם רק כדימיונו, כי באותן הדקות נפתחים לפניו שערי הסתכלות, ורמי אור עליון נאצלים עליו, מהיכלי

ובעורקי אדמה ישתרג אף גוי/ויקלח גם דמי התוסס, השר". אבל ישירות מבטו לא הירשתה לו להשלות את הסתכלותו. קווי הנפש היו פתוחים ולא נתנו לו להתעלם מן המציאות הארצישראלית. ארץ ישראל לא קיבלה בידים חובקות את בניה-בוניה ששבו אליה ולא נתנה להם להיבנות בתוכה מבלי סבל ויסורים קשים. זה אחד הפרקים הנוגים ביותר בשירתנו החדשה. ארץ ישראל ניצבה לפני כמה ממשוררינו כספר חתום שאין לפתור את מיסתוריה ואין להודוך בקרבה אלא על-ידי יגון ועצב שהביאו את האדם עד גבול היאוש והתהום האפסית. בלשונו של שמעוני, מכוסה הטבע צעף, ורק אחר שנים של עבודה בלתי פוסקת ושל הכרה שנפשו עוד בגלות ובידיעה ש"לא ימהר הטבע להסיר את הצעיף לפני כל זר אשר יקרב" הרגיש כי פתאים "נפל התבלול מעיני ונגלה קסם הלילה הנפשי" (יובל העגלונים). כן לא שאף בבלי מעולם האצילות ולא הסבירה לו הארץ פניה הקורנות; והודה המשורר כי "אבוי לי, כי נכרי לארצי אני וזר לי נתיבה עד כה".

ורק אחר התלבטויות והירהורי תוגה מסתלקת המחיצה בינו ובין הארץ. ואז חיבקה ללבו רוח ההתבוננות וחידת הווייתו — ואזי הבין על בוריו, שהארץ הייתה מישענת חייו, ראשיתו ואחריתו. דרכים נעלמות הובילו אותו לארץ ישראל אבל כ"סרגייב מכפר תבור" השופך את שיחו לפני המשורר, הראה בבלי לדעת ש"השמחה, רק מעמקי האדמה היא נובעת" ו"יש רק להתרפק עלי אם אדמה לחבק אותה יפה יפה ולהקשיב אל מצותה". לאחר שנים דופק בבלי על דלתות שערי ארצו ומבקש בתחינה שתתן לו שבת במעוניה כדי לחשל את יומו המט לטמיון, וכאובה המתחנן לפני אהובתו לקבלו אחר שנים של בגידה פונה המשורר למולדתו שתמתיק את עצבותו ותעניק לו ממראותיה המופלאים. למען

"יקומו ויגלו לי [נעורי] שוב במלוא כל עירומם

למולך עינך חופשה העמקה".

שאיפה כמוסה לגילוי נעוריו, להבנה מתמדת וחותרת מתחת למקובל ולידוע היא שעוררה אותו וחבשה את פצעיו והביאתו להתקדשות והיטהרות בנוגה האמת הנצחית של קודשי ארץ ישראל וקדושיה.

ד

"את לי בבואת נפש במעופה
בשורת חלום הבו לתחום היש".

בשתי אהבות נתברך בבלי: אהבה גלויה ואהבה סמויה. ביתר-שאת רדף אחר שתיהן, כי הן שעודדוהו והוורידו במיקצת את העתיד הרועץ והמכביד. שתיהן מופיעות שלובות זרוע. האהבה מעין מיכסה מעל פני האהובים, מסתרת מהם את המציאות ומעלה אותם לפיסגות נפש רוממות ומעמידה אותם מול החיים בעצם עצמותם, כי באהבה נימחים הסתירות והקרקעים שבחיי הפרט ונקלע האדם מול החיים בעצם הזיותיהם. מטיילים הנאהבים ושטים הם בעולם, מכונסים בתוך-תוכם ומצויים בשפע העליונות הרוחנית שאינה בת העולם התחתון. העולם הנכסף, עולם האהבה, כולו טוהר ורוך, ואין בו מן העצב ומן התנוגה הרובצים על פני תבל. האהבה מבטלת ודוחה מעיני הלהוטאים אחריה והכבולים ברשתותיה את שלילת החיים — היא אוטמת את אוזניהם משמוע לקולות ההרס והחרדה שבחיי אנוש. האהבה מוכה את אזרחיה לחיי חסד ומתעיבה בעיניהם את המציאות היומיומית. העולם המוחש נחאי במלוא השחתתו וכיעורו לאחר שחזרו לראות בעינים מפוקחות, אבל באותם רגעי-חן בהם "פליטי תבל אנחנו, ונאמר לקפל מלוא

"יש מה מטהר ילדות בך, שמץ משפע חסדה המוכך"
ואחר שעמד בניסיון הכיר במהות הכוחות המניעים את החיים האמיתיים
ו"וכעברך — והנה זך ומוקק נשקף נח העולם
ופניו פני תינוק שוחק לקראת מראה שמש".
ועד כמה מאושר המשורר שיכול הוא מעתה לטייל יחיד, ושמה הוא לקראת
רגש החיים מלאי-הגיל המפעמים בקרבו כי
"חדשתי אהבתי זה היום עם טבע ועם אדם".

אבל סוד צהלת החיים המרחפת על פני הכל, לא הבהירה לנצח. וכן ידע
המשורר שבקרוב תגבר אצבע הגורל האכזרי ויקום המוות את נקמתו אף
מן האדם המתאמר להגות כי נצחו לשעה קלה ומתעלס כביום נפל אויבן,
הואיל וכן, חזור המשורר הנכנע לאויב וכורע ברך לפניו ומתפלל שביום מותו:
"מי יתנני מות על במתי החלום..."
בעוד נוף דמיוני רחוק מני ומעין היום".

ו

"המשורר שנועז להודות בקול רם, לשקף
את עולמו הטמיר על סבכיו ונפתוליו, געשה
שלא מדעת, ציר נאמן לחיי הנפש של האדם
היסודי בן דורו".

הלל בבלי היה מתפלל ותפילותיו מנוסחות בנוסח אבותיו, כי נשבע
הוא בשבועה רבת ענות כי "בנתיב אבותי אלך עד אחרית ימי". כשופך שיחו
בתפילותיו לפני אלוהיו מגלה לקורא את חקרי לבו ואת תיקוותיו המוצנעות
איתו. לשון התפילה נושאת בקירבה את דמות מיקדשיו של העומד במרי-
נפשו או בהתפעלות-יתר ומשמיע את קולו החרישי לאלוהיו. מקורות ההשראה,
טירדותיו ותענוגיו מתבקעים ועולים מכבשונה של התפילה. טוהר לבו ואצילות
נשמתו של הלל בבלי אצורים בשירותיו-תפילותיו. בשורות אחדות מתוך
תפילותיו אנסה להכניס את הקורא לחביון-נשמתו.

"תנה לי עוז ויתרון-רוח, אל, לאהוב את עולמך עדי בלי חק
ולו גם נפשי עלי תאבל וימק אף יתמוטט בי הגו,
לשיר שירות-חסד, לראות אור ויקר ביקום ויפעת עד
עת לבי אכול אהבה יתפוצץ מגעגועים ומכאב".
וכן בתפילת נער נבון ונדכא התועה בדרכי חייו וירא פן תמוט רגלו
"חנני ורחמי נא/ וקרע המסוה מעל עיני/ לראות את צל כבודך".
דבריו אלה של המשורר נתקיימו בחייו ובמותו:

"חנני אל/ לתת מיטב כל פרי
תמצית חיי, בניב שקוי לשדי
מבלי צפות לגמול צפוי בעדי
וכבוא יומי — לחמוק לרשות הליל
בלי תבע מה מאיש וממך, אל".

וכשם שנתאמתו שורות אלה אני תפילה שברחמי אל תתמלא כל תיקוותו.
ובדבריו-שלו מתייחד אני עם זכרון מורי שהדריכני בשבילי הספרות האהובה
על לבו:

"למראשותיך כרמל וים למרגלותיך
בשיחות המולדת כרמל ישעשעך
וים כחול ישיר לך שירת המרחקים".

האצילות האלה קושר הוא סבך של התזות וניצוצות המשתלבים בנפשו
ומסתיימים בתפיסה שורשית וחודרנית יותר — בהארה לתוך-תוכם של החיים
— לרוממות של חזון.

רגעי חסד כאלה הוענקו לבבלי, בהם שקע לתהום היש וצפה לעומקי
הנפש הדווייה במלכודת הספקות והניגודים. שעה שאדם מוטל על ערש הדווי
מתחדדת בקרבו יכולת הראייה הממצה וחודרת לתוך שני הקצוות — מציאות
ודמיון. החולה קולט מן ההארה העליונה, מן השלווה והדומייה שבעליית
הנשמה.

כל מחלה וכאביה מבשרי המוות הם — הם הצירים ששולח המוות. ואף-
על-פי שלא נתגלה המוות, ואין להבינו —

"לא נתגלתה לי דמותו עוד אך קולו, קולו כבר שמעתי
ציר שלח לי לבשר את דבר בואו — שר הכאב".

אבל מקור נחמה למשורר: "לא אוכל תת לך נשמתי עוד: לא לי היא כלה".
כי ברית כרת הוא עם אביו שטיפח וגידל אותו ורק במות אביו יהא מוכן
לוותר על נשמתו ולמסור את גווייתו שי לאדמה.

בשיר ב"שעת מחלה" (אדרת השנים, טו) מתאר המשורר את רגשותיו
המסוערים ורוחות הבהלה שסבבוהו, התחוללו בקרבו בלי הרף, וגם העולם
"רוטט ומטשטש" ועל כן בסוף השיר בהרגישו "נדכה וחדל אונים... אין
קול, אני תועה בקצה העולם. אני צולל בשדה קסמים", והוא נישא "אל ארץ
המחר אל חוף היעודים/ צעיף-זהב אותי אופף".

ביטוי חריף ונאמן לאוון הקולטת לתוכה קולות וצלילים שאינם רגילים
כי-אם מין רחש-פלא סתומים שעזרו לו לקבל את יסוריו באהבה. כי נודע
לו שהמחלה ברוכה היא, כי

"כל קורי רעיון שוא ופתלתל, כל חול ונקלה
תפורי ותוריני את הדרך אלי נפשי".

משירי היקו

תרגום: חיים פריד

בדידות

הלא תבואי, הלא תראי
בדידות? רק עלה אחר
מצע הקירי.

בראש השנה

אביב אשר לא תחזי
הנץ שויפים
מאחורי הראי.

הנחלילית

על אף אַמרי,
גְּשִׁי, גְּשִׁי!
הנחלילית בורחת מני.

הקוקיה

צְרִיחַת הקוקיה:
והיום — דִּוְקָה היום —
אין איש נמצא!